

Rejtett diszkrimináció

Vukašinović Éva: A vagyon-visszaszármaztatási törvénytervezettel elsődlegesen a zsidó hitközség és a magyar kisebbség jogait csorbítják

Tegnap a szerb kormány elfogadta a vagyon-visszaszármaztatásról, a kárpótlásról, valamint a közvagyonról szóló törvénytervezeteket, illetve az egyházi vagyon visszaszármaztatásáról szóló törvény módosítási tervezeteit. Božidar Đelić kormányalalnök a hír bejelentésekor reményét fejezte ki, hogy a jogszabályokat az őszi rendes parlamenti ülésen megvitatják és október közepe tájékán már hatályba léphetnek. Szavai szerint mintegy 4 milliárd euró értékű vagyont adnak vissza Szerbia érintett polgárainak. A vagyon-visszaszármaztatást a kormányalalnök szerint egy külön e célra megalapított ügynökség fogja lebonyolítani, amelyre a becslések szerint 150 ezer ügyirat vár majd. Mint megjegyezte az egy hónapos közvita során felmerült kérdések közül nem fogadták el a csereingatlanok útján történő kárpótlást, ugyanis az által korruptcióra nyílna lehetőség. Leszűkítették azon közintézmények tulajdonába eső telkeket, amelyeket nem származtatnak vissza.

A vagyon-visszaszármaztatási törvénytervezettel kapcsolatban a közvita során a tartományi ombudsmani hivatal is megjegyzéseket tett. Vukašinović Évát, a kisebbségügyi kérdésekkel megbízott tartományi ombudsmanhelyettest arról kérdeztük, melyek voltak az általuk leginkább kifogásolható rendelkezések.

Folytatása az 5. oldalon

Rejtett diszkrimináció

Vukašinović Éva: A vagyon-visszaszármaztatási törvénytervezettel elsődlegesen a zsidó hitközség és a magyar kisebbség jogait csorbítják

Folytatás az 1. oldalról

– Nagyon sok megjegyzést tettünk a vagyon-visszaszármaztatásról szóló jogszabályra. Szinte mindegyik szakasszal kapcsolatban volt észrevételünk. A tartományi ombudsman honlapján a közlemények között szerb nyelven meg lehet tekinteni őket. A törvénytervezet szövege az 1945. március 19-e előtt elkobzott vagyon visszaszármaztatását, illetve kárpótlását irányozza elő. Ez a dátum nem elfogadható, ugyanis tudvalevő, hogy a vagyonelkobzások legnagyobb része ezen időpont előtt történt meg. A törvénytervezet értelmében a természetbeni vagyon-visszaszármaztatás élvez elsőbbséget, ha ez nem lehetséges, akkor pedig államkötvényekkel történő kárpótlás következik. Véleményünk szerint a jogszabály e pontban indokolatlanul nem ismeri el a csereingatlanok útján történő kárpótlást, vagyis a szubsztitúció intézményét. A törvénytervezet a továbbiakban azokat a kérdéseket is rendezi, amelyek a rehabilitációs eljárás során született ítéletek tulajdonjogi következményeit szabályozzák. Nem értünk vele egyet, ugyanis a bírósági ítéletnek kellene lennie a kizárólagos alapja a vagyon-visszaszármaztatásnak, nem pedig a törvénynek.

■ Hogyan rendezné a bírósági eljárás ezt a kérdést?

– Amennyiben a bírósági eljárás során megállapítást nyert, hogy az illető személy nem tekinthető bűnösnek, akkor ezzel semmisek, vagyis törölődnek az egykori ítélet tulajdonjogi következményei, így a vagyonelkobzás is. Ezenkívül tudjuk, hogy esetenként nem is született bírósági ítélet, hanem egyszerűen kijelentették, hogy valakinek nagyobb földterülete van és ezért elkobozták. Nem tudom, hogy ezekkel a személyekkel mit szándékozik a törvény csinálni. Ezenkívül megjegyeztünk van a vagyon-visszaszármaztatási és a köztulajdonjogról szóló jogszabály viszonyára is. Pontosan meg kellene határozni, hogy a szerb állam, a tartomány, vagy az önkormányzatok fogják visszaszolgáltatni az egykor elkobzott vagyont. Nem tartjuk indokoltnak, hogy a törvénytervezet kivonja a visszaszármaztatás alól azokat a földterületeket, amelyeken a településrendezési terv, közterületek, vagy közintézmények építését irányozza elő. A településrendezési terv a tulajdonjogi viszonyoktól függetlenül irányozza elő a jövőbeni építkezést, holott a tulajdonjogi viszonyokat megegyezéssel alapon, valamint a kisajátításról szóló törvény alapján kell rendezni. A törvénytervezet ugyanakkor kivonja a visszaszármaztatás alól azokat a telkeket, amelyeken engedély nélkül épített épületek vannak. Ezt nem tartjuk szerencsés megoldásnak, mert a legalizációs eljárás kimeneteléhez kell kötni a visszaszármaztatás lehetőségét, és addig felfüggeszteni a szóban forgó visszaszármaztatási eljárást. Nem lehet egy illegális építést előnybe helyezni és védeni e kérdések tekintetében. De a törvénytervezet kivonja a természetbeni visszaszolgáltatás alól az ingó kulturális javakat, például a festményeket, vagy a kiemelt jelentőségű javakat, gyűjteményeket. Ezt sem tartjuk indokoltnak, ugyanis a törvénytervezet nincs összehangolva a kulturális javakról szóló törvénnyel, amelynek értelmében a védett kulturális javak tulajdonosa, vagy birtokosa köteles a javakat épségben fenntartani és ezeket kiállítani, vagy tudományos kutatás céljára rendelkezésre bocsátani. A törvénytervezet előírja, hogy az eljárási illeteket a vagyon-visszaszármaztatást igénylő fizeti, de nem szabályozza, hogy ki állja a szakértői véleményezés költségeit. Kiváltképp az ingatlanok esetében, amikor értékbecslésnek kell bekekerülnie az eljárásba és attól tartunk, hogy ez nagyon sokba fog kerülni, hiszen figyelembe kell venni a jelenlegi és a volt ingatlanpiaci viszonyokat. Az ilyen szakvélemény pedig nagyon drága. Javaslatunk szerint ezeket a költségeket az államnak kellene fizetnie.

■ A kisebbségeket éri diszkrimináció a törvénytervezetben?

– Amikor átolvassa az ember a törvénytervezetet, akkor az derül ki, hogy nem említi külön a kisebbségeket, hiszen mindenki egyformán rendelkezik a törvény. De mivel a törvénytervezet az 1945. március 19-e előtt elkobzott vagyon visszaszármaztatását irányozza elő, láthatjuk, hogy ez egy rejtett diszkrimináció, hiszen, mint mondtam, a jelzett dátum előtt történtek legfőképp az elkobzások és ezek elsődlegesen a zsidó hitközséget, valamint a magyar kisebbség jogait csorbítják.

■ Milyen esetleges fegyverek vannak az észrevételeik elfogadtatására?

– Miután közzétára bocsátották a törvénytervezetet, augusztus 24-én, még bőven a határidőn belül elküldtük észrevételeinket a kormánynak – Božidar Đelić kormányalelnöknek – és a pénzügyminisztériumnak egyaránt. Mivel ez egy közvita, erre az ajánlásra választ nem várunk, sőt a kormány nem köteles elfogadni megjegyzéseinket. Ami az ombudsmani hivatal hatásköréit illeti, a közvita lezárásával a mi reakálási lehetőségeink is megszűnnek. Remélem a kormányülésen elfogadják észrevételeinket, kiváltképp azon rejtett dolgokat, mint a vagyon-visszaszármaztatás eredetének számított dátumot, vagy a csereingatlanok útján történő kárpótlást. Ezek az eljárási szabályok, rejtetten megnehezítik, vagy akár el is lehetetlenítik a kárpótlást. Rendben van, ha például államkötvényekkel fogják a kárpótlást elvégezni, de ha az ügyfél nem tudja megfizetni a 300–500 eurós illeteket, vagy a szakértői véleményt, akkor mindenképpen eljárási hibáról kell beszélnünk. Ezekre a hibákra kell rámutatnunk. Ha a törvénytervezet az eredeti formájában fogadják el, akkor már a politikai pártok módosítványi indítványain múlik majd, hogy milyen lesz a végleges jogszabály.